

Novrup kirkegård i Esbjerg

af Sv. Heiberg Thomsen og Axel Andersen.

Vore Kirsegårde har planlagt en serie om kirkegårds konkurrencer, resultatet af kunstnerisk skaben og disses omsætning til praksis.

Den første af denne serie blev skrevet af Niels Rysholt, Herning: En Skovkirkegård – vokser op på heden, (V.K. 1978 p 19-24). Det er Hernings nye kirkegård, Nordre kirkegård, der blev anlagt efter en konkurrence i 1964, og var færdig til indvielse i 1969.

Denne gang har vi rettet blikket mod Esbjerg, hvor der i 1970 blev afholdt konkurrence om en ny kirkegård.

Vi har rettet henvendelse til fm. Sv. Heiberg Thomsen, og spurgt ham: Hvordan fungerer Novrup kirkegård?

Når man skal give en beskrivelse af hvordan Novrup kirkegård fungerer, synes jeg det er på sin plads, at give en kort redegørelse af, hvordan Novrup kirkegård er blevet til.

Novrup kirkegårds tilblivelse skyldes, at udvidelsesmulighederne på Jerne kirkegård var opbrugt – den ligger indeklemmt i et parcelhusområde – og Esbjerg Kommune manglede en kirkegård for de beboere, der bor i den østlige del af byen, og da byudviklingen i 1990'erne er planlagt til at ville ske i den østlige bydel, var det nærliggende at erhverve et »husmandssted« på ca. 16 ha til dette formål. I 1966 begyndte man beplantningen af de ydre rammer under ledelse af kirkegårdsinspektør Carlo Strunck.

Arbejdet blev i de følgende år udført i januar kvartal, hvilket betød, at en del af de personer, som var tilknyttet Esbjerg kirkegård, kunne få helårsarbejde.

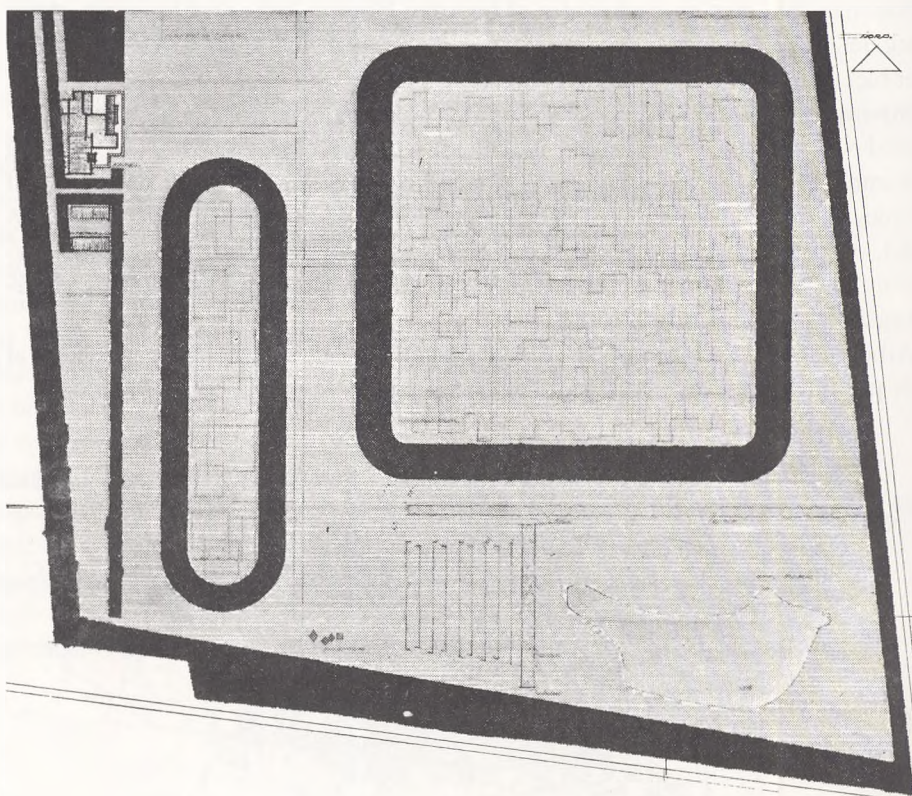
Kort over Esbjerg med Novrup kirkegård markeret sort.

Jeg husker en samtale med Carlo Strunck, hvor denne fortalte om planerne for en konkurrence, der blev afholdt i 1970 (se VK. bd. 23 (1970) p 61-72, 130-25). Hvad kom der ud af dette?

Ja, i 1970 udskev man en arkitektkonkurrence vedrørende nyt kapelkrematorium og kirkegård og et projekt af arkitekterne Ole Guldbrandsen, Knud Harild og Sand Kirk blev præmieret og udført. I bedømmelseskomiteen var Dansk Landskabsarkitektforening repræsenteret ved landskabsarkitekt MDL Torben Michelsen. Efterhånden som arbejdet skred frem, blev man klar over, at det var nødvendigt at knytte en landskabsarkitekt til projektet, og efter nogen overvejelse hos såvel DL som Torben Michelsen selv, enedes man om, at Torben Michelsen skulle udtræde af bedømmelseskomiteen og indtræde i projektgruppen. Det landskabstekniske skyldes således Torben Michelsen.

Hvornår kunne man så tage kirkegården i brug?

Indvielsen af selve kirkegårdsarealerne skete i september 1976 og bygningerne blev taget i brug i marts 1978 og fungerer både som kapel og krematorium.

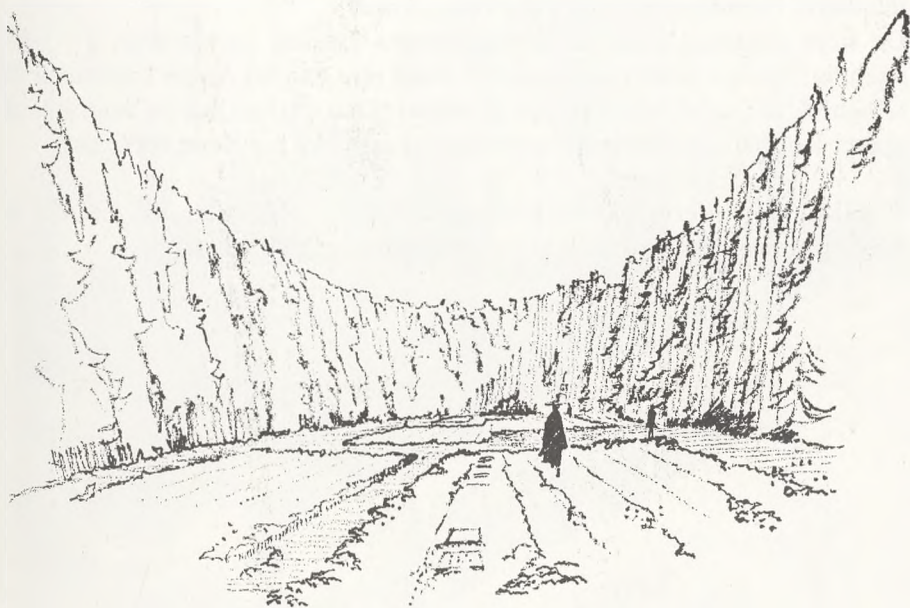

Konkurrenceprojekt ved arkitekterne DAL, Ole Guldbrandsen, Mogens Dideriksen, Knud Harrild og Karl Sand Kirk.

Det vil sige, at I har 6 henholdsvis 4 års erfaringer, er de tilfredsstillende? Bygningerne og arealet fungerer perfekt, hvilket antallet af beskæftigede – 2,5 mænd – bekræfter. Ved modtagelsen af en kiste, bliver denne anbragt på en katafalk og fjernes ikke før selve kremationen kan finde sted, hvilket letter arbejdsgangen, så denne kan udføres af 1 person. Modtagelse af bære, afholdelse af højtidelighederne i forbindelse med bisættelser og begravelser, kremeringer, udlevering af urne, klargøring af urne til forsendelse samt de forskellige administrative arbejder i forbindelse med kremering klares af gartner Anton Larsen. Til ovennævnte kan der oplyses, at der blev brændt 585 og begravet 25 i 1981. Endvidere blev kapellet anvendt 208 gange til afholdelse af selve højtideligheden i forbindelse med begravelser og bisættelser.

Er hele kirkegårdens areal lagt an og taget i brug?

Af arealet på ca. 16 ha er ca. 50% på nuværende tidspunkt udlagt til begravelser og urnenedsættelser. Novrup kirkegård adskiller sig fra det, man benævner som en almindelig kirkegård ved, at der er anlagt to gravrum – et kvadratisk gravrum og et rektangulært gravrum. Gravrummets randbeplantning er ca. 20 m brede og beplantningerne er hovedsagelig vintereg. Græsarealet og de to gravrums randbeplantninger er denne kirkegårds hovedbestanddele. I dag er det kun det rektangulære gravrum, der er anlagt og taget i brug.

Skitse fra konkurrencen af det rektangulære rum med de hævede platauer til begravelsesfelter.

Ja, rammebeplantningen er meget markant; men hvordan er rummene så beplantet?

Der er overhovedet ikke nogen form for beplantning inde i gravrummet, idet det er hensigten, at rummet skal fremtræde enkelt. Urnegravstederne er samlet i 5 svagt forhøjede plateauer og tilsået med græs. Kistegravene ligger imellem disse plateauer. Afgrænsningen mellem de forskellige gravsteder er ikke synligt markeret, men gravstedet kan være angivet af en liggesten, hvormed anonymiteten kan brydes, såfremt de pårørende ønsker det.

Det er jo fællesgravstanken – er der slet ikke mulighed for at erhverve et gravsted med mulighed for individuel udformning?

Ved kirkegårdens vestskel er der anlagt 3 små gravgårde, hvor randbeplantningen er bøg. Disse gravsteder har et mere personligt præg.

Der findes vel også gravsteder med særligt præg, styret af servitutter?

For en nyetableret kirkegård og specielt for en kirkegård af denne størrelse, er det nødvendigt at fastlægge regler for en række ting, for derigennem at skabe orden. Det er nødvendigt, at man fastlægger servitutter f.eks. for hvilket materiale og hvilke størrelser gravmonumenterne må være samt, at alle grave skal have en bestemt størrelse. Endvidere skal anlæggets fremtidige pasning nøje fastlægges, som forpligtiger brugerne til at følge disse retningslinier.

Ja, her kom vi ind på vedligeholdelsen, det må være her, det rationelle kommer til udtryk. Hvordan passes og ledes kirkegården?

De store græsarealer slås af Stadsgartnerens afdeling og klares på 1½ time ugentlig, medens resten holdes af 1,5 mand plus den tid Anton Larsen har til rådighed, når hans øvrige pligter er udført. Den daglige ledelse varetages af graver Konrad Knudsen, som samtidig har ansvaret for Jerne Kirkegård.

Vi takker for interviewet og konstaterer, at Novrup kirkegård foruden at være en smuk kirkegård også er en velfungerende kirkegård.